

Agnieszka Misztal
Instytut Psychologii
Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego
W Warszawie

Wspólnota Cenacolo – drogą wyjścia z uzależnienia

1. Powstanie Wspólnoty

Wspólnota Cenacolo powstała w lipcu 1983 roku. Została założona przez siostrę Elwirę Petrozzi w Saluzzo, miasteczku w prowincji Cuneo (Piemont) we Włoszech. Oprócz siostry Elwiry przy pracy nad otwarciem pierwszego domu pomagały: siostra Aurelia oraz nauczycielka, pani Nives, jak również ośmiu narkomanów. Ten dom, który jest siedzibą i centrum wspólnoty został nazwany Cenacolo, co znaczy Wieczernik¹.

Z czasem wspólnota zaczęła rozszerzać swoją działalność na inne kraje, najpierw Europy, później też innych kontynentów. Obecnie istnieje ponad 50 domów Cenacolo na świecie, przeznaczonych zarówno dla chłopców jak i dla dziewcząt².

W Polsce są trzy domy Wspólnoty dla chłopców. Pierwszy z nich powstał, dzięki zaangażowaniu ks. Wacława Grądalskiego, w 2001 roku w Giezkowie k. Koszalina. Drugi w 2002 roku w Jastrzębiu Zdroju, a ostatni - pod Tarnowem w Porębie Radlnej, istnieje od 2004 roku³.

Wspólnota Cenacolo żyje i utrzymuje się dzięki Opatrzności Bożej i własnej pracy. Np. na Bari hoduje oliwki i produkuje olej, który dzielony jest na inne domy, w Livorno produkuje sos pomidorowy sprzedawany na całym świecie. Zarobione pieniądze dzielone są na wszystkie domy, żeby płacić rachunki za światło, wodę i ogrzewanie. Natomiast jedzenie i ubrania mogą pochodzić tylko z ofiar⁴. Siostra Elwira jest zdania, że *skoro narkomani zmarnowali tyle darów Bożych, niech o nie teraz proszą*⁵.

Wspólnota, od 1986 roku, wydaje magazyn "Risurrezione" („Zmartwychwstanie"). Powstał on, aby dawać świadectwo o życiu we Wspólnocie. Jego zadaniem jest docieranie do rodzin zranionych, wylęknionych, pozbawionych nadziei, aby otwierać na nowe życie, pełne przebaczenia, miłosierdzia, nadziei i światła. Ma on przede wszystkim docierać do młodych. Pokazać im jak wielkim darem jest życie, które należy bronić, pielęgnować, doceniać i w pełni rozwijać⁶.

¹ <http://www.mbkp.info/varia/cenacolo.html>.

² <http://www.comunitacenacolo.it>.

³ <http://www.nie-narkotykom.sos.pl/ocenacolo.htm>.

⁴ <http://www.mbkp.info/varia/cenacolo.html>.

⁵ J. Grzegorzek, *Znak czasu i znak Opatrzności Bożej w 700-lecie parafii. O Wspólnocie "Wieczernik" (Cenacolo) w parafii Krzyżowice*, pobrane ze strony www.wiadomosci.archidiecezja.katowice.pl w dniu 10.01.2010.

⁶ <http://www.comunitacenacolo.it>.

2. Cel istnienia Wspólnoty

Wspólnota Cenacolo jest stowarzyszeniem chrześcijańskim, które powstało, aby nieść pomoc młodym ludziom z problemami, szczególnie narkomanom. Przygarnia pod dachy swoich domów młodych *niezadowolonych, zbuntowanych, rozczarowanych, pragnących odnaleźć własną tożsamość, radość i sens życia*⁷. To głównie osoby z *głębokim smutkiem, zdesperowane, mające do czynienia z różnymi nałogami*⁸. Jednak wspólnota jest otwarta na wszystkich, którzy chcą skorzystać z jej pomocy, nawet tych, którzy nie są uzależnieni, a np.: pragną lepiej zrozumieć wolę Bożą⁹.

Do wspólnoty nie są, jedynie, przyjmowane osoby z zaburzeniami psychicznymi (np. schizofrenią), gdyż nie ma możliwości zapewnienia im stałej i specjalistycznej opieki medycznej, której potrzebują¹⁰.

3. Wstąpienie do Wspólnoty

Jednym z najtrudniejszych problemów w procesie uzdrawiania osoby uzależnionej jest jej decyzja o wstąpieniu do Wspólnoty. Najczęściej bywa tak, że osoba tak długo nie chce wstąpić do Wspólnoty, jak długo ma nadzieję, że znajdzie kawałek chleba i pieniądze na codzienną „działkę”¹¹. Często, to czy dziecko wejdzie na drogę uzdrawiania, zależy od rodziców i ich zdeterminowania. Raczej rzadko zdarza się, że młodzież sama szuka pomocy i decyduje się na kontakt ze Wspólnotą oraz wstąpienie do jednego z domów, chociaż istnieją takie przypadki. Jednak, na ogół, to rodzice muszą podjąć radykalne kroki i zgodnie z zaleceniami Wspólnoty, wyrzucić uzależnione dziecko z domu, aby nie mogło ich nadal wykorzystywać. Rodzice, którzy zauważyli problem u swojego dziecka, powinni postępować wg następujących zaleceń¹²:

- 1) Zgłoszenie się na spotkanie dla rodziców wspierających CENACOLO.
- 2) Zapoznanie się z materiałami i zdobycie choćby minimum wiedzy o uzależnieniach.
- 3) Podjęcie decyzji o umieszczeniu dziecka we Wspólnocie, wyrażenie zgody na warunki określone przez CENACOLO.
- 4) Skuteczne przeprowadzenie interwencji wobec osoby uzależnionej po uprzednim przygotowaniu się i przećwiczeniu tego trudnego zadania.
- 5) Poinformowanie osoby uzależnionej o podjętej decyzji i ograniczeniach, jakie zostaną jej wprowadzone do czasu wejścia do Wspólnoty.
- 6) Rozpoczęcie konsultacji (kolokwii) prowadzonych bezpośrednio przez Wspólnotę dla kandydata i jego rodziców.
- 7) Doświadczenie przez próbne pobyty kandydata w jednym z domów Wspólnoty (tzw. dni robocze).

⁷ J. Grzegorzec, *Znak czasu...* dz. cyt.

⁸ <http://www.comunitacenacolo.it>.

⁹ Tamże.

¹⁰ Tamże.

¹¹ J. Grzegorzec, *Znak czasu...* dz. cyt.

¹² <http://www.nie-narkotykom.sos.pl/ocenacolo.htm>.

- 8) Przyjęcie kandydata do Wspólnoty. Rodzice czy dziecko nie decydują, w którym z domów będzie umieszczone - o tym decyduje Wspólnota.
- 9) Uczestnictwo rodziców i ewentualnie innych członków rodziny w spotkaniach RODZIN CENACOLO, włączenie się do współpracy¹³.

Jeżeli uzależniony chce przystąpić do Wspólnoty, zgłasza się i zostaje skierowany na tzw. kolokwia wstępne. Jest to okres, w którym poznaje styl życia wspólnoty oraz zastanawia się nad swoją wolą przemianą. Jest to czas, który pomaga w zjednoczeniu rodziny oraz przygotowaniu osoby do życia we Wspólnocie. Po odbyciu kilku tygodni kolokwii uzależniony zostaje zaproszony do spędzenia kilku dni (od rana do wieczora) w jednym z domów wspólnoty, aby poznać jak wygląda dzień powszedni we Wspólnocie. Jeżeli po takim doświadczeniu osoba nadal pragnie wstąpić do Wspólnoty i wydaje się być gotowa do przyjęcia jej zasad, zostaje przyjęta. Przystąpienie do Wspólnoty jest darmowe¹⁴.

4. Dzień we Wspólnocie

6.00 – spotkanie w kaplicy, modlitwa (pierwsza część Różańca);
jeden z członków czyta z lekcjonarza fragment Biblii, przypadający na dany dzień, komentując go, może opowiedzieć o tym, co przeżywa, dzieląc się swymi problemami i trudnościami (pokonuje strach, że inni poznają, jakim jest w istocie), może prosić o wybaczenie swoich negatywnych reakcji, może uwolnić się od kompromisów, które mogą zepsuć dzień oraz poprosić o pomoc pozostałych braci.

Śniadanie - jeden z członków Wspólnoty czyta swój dziennik.

Praca - każdy wykonuje swoje zadania.

12.00 – obiad;

czas wolny - przeznaczany na rozmowy, pranie osobistej bielizny.

13.30 – praca, podczas niej jest czas na odmówienie drugiej części Różańca.

Ok. 18.00 – podwieczorek;

wspólna modlitwa członków Wspólnoty – trzecia część Różańca (w kaplicy lub na ulicy), na koniec modlitwy rozmowa o swoich przeżyciach i wrażeniach, jakie nasuwają się po przeczytaniu Ewangelii przypadającej na dany dzień.

Ok. 20.00 – kolacja, jeden z członków Wspólnoty czyta swój dziennik;

czas wolny, czas na pisanie dziennika (o swoich przeżyciach w pracy i na modlitwie).

22.00 - gaszenie świateł w domu i spoczynek¹⁵.

5. Metody pracy

W Cenacolo nie korzysta się ze środków farmakologicznych, ani środków zastępujących narkotyki, nie ma zajęć z psychoterapeutami czy innymi specjalistami. We Wspólnocie, natomiast, stosuje się inne metody, jak: modlitwa, praca, przebywanie

¹³ Tamże.

¹⁴ <http://www.comunitacenacolo.it>.

¹⁵ J. Grzegorzek, *Znak czasu...* dz. cyt.

razem z innymi, „Anioł Stróż”, pisanie dziennika (diariusza), nauka języków obcych, zajęcia sportowe, muzyka, śpiew, taniec, teatr, pantomima, nagrywanie płyt CD i DVD, rękodzieło artystyczne, uprawy przypraw, warzyw, owoców. *To terapia, w której Wspólnota przywraca młodym ludziom sens istnienia*¹⁶.

Można powiedzieć, że we Wspólnocie podstawowymi narzędziami są: intensywna modlitwa i praca, przeplatane ze sobą. Formą modlitwy, która szczególnie jest obecna w Cenacolo, jest Różaniec. Jednak równie ważne jest czytanie i słuchanie Słowa Bożego oraz tzw. dzielenie się Słowem, czyli rozmawianie o tym, co dla danej osoby jest ważne w konkretnym Słowie, co Bóg przez nie mówi, jak osoba go doświadcza¹⁷. W każdym domu Wspólnoty znajduje się kaplica, która jest miejscem zarówno modlitwy wspólnej jak i osobistej¹⁸.

Praca jest równie ważną, jak modlitwa, częścią życia w Cenacolo. Członkowie Wspólnoty *wszystko robią sami: pieką chleb, sprzątaj dom, wykonują prace murarskie, ogrodnicze, stolarskie*¹⁹. Przy czym najważniejszą pracą, jaką podejmują osoby uzależnione, jest budowanie swojego wnętrza. Tak naprawdę nie jest ważne, co się robi, tylko jak się to robi. Praca sprzyja także lepszemu *wzajemnemu poznaniu się, ułatwia zawieranie przyjaźni, dlatego pracuje się wspólnie*²⁰.

W Cenacolo nikt nie jest sam, gdyż uważa się, że narkomania to efekt samotności. Dlatego każdy nowo przybyły do Wspólnoty dostaje swojego „Anioła Stróża”, czyli osobę, która jest w domu co najmniej kilka miesięcy, której zadaniem jest towarzyszyć i opiekować się, 24 godziny na dobę, swoim podopiecznym. „Anioł Stróż” ma wprowadzić w styl życia we Wspólnocie. On razem z nowym chłopakiem pracuje, je, modli się. Zazwyczaj, na początku, musi pracować zamiast niego, bo nowicjusz nie ma siły ani woli, by pracować i cierpieć. Razem z nim walczy z chęcią ćpania i czynienia zła, która jest bardzo silna. Bardzo ważne jest to, że „Anioł” to ktoś, kto przeszedł tę samą drogę, zna problemy osoby uzależnionej, pamięta jak się czuł przychodząc do Wspólnoty. To też ktoś, kto cały czas jest obok i słucha, a później potrafi powiedzieć szczerze, co usłyszał. Nie osądza, ale cierpliwie trwa przy swoim podopiecznym. Taka relacja jest korzystna dla obu stron. Dla podopiecznego, bo zawsze jest przy nim ktoś, kto go wspiera, dzięki komu może doświadczyć bezinteresownej troski, relacji opartej na przyjaźni. Dla „Anioła”, bo uczy się dawać siebie, w cierpieniu uczy się kochać drugiego człowieka²¹.

W Cenacolo każdego wieczoru trzeba opowiedzieć o własnym życiu i relacjach z innymi. Często osoby uzależnione mają problemy ze słuchaniem i byciem słuchanym. Dlatego tak ważna jest nauka mówienia i słuchania o sobie prawdy, tego co dobre i co złe, akceptacji siebie. Osoba uzależniona musi zaakceptować prawdę o sobie, zwłaszcza tę trudną do przyjęcia i odrażającą, aby mogła sobie wybaczyć. Przebaczenie sobie i innym jest bardzo istotne w procesie wychodzenia z uzależnienia²².

Różne inne działania podejmowane przez uczestników Wspólnoty, jak tworzenie zespołów muzycznych, grup teatralnych czy tanecznych, służą odkrywaniu i rozwijaniu

¹⁶ <http://www.nie-narkotykom.sos.pl/ocenacolo.htm>.

¹⁷ J. Grzegorzek, *Znak czasu...* dz. cyt.

¹⁸ <http://www.nie-narkotykom.sos.pl/ocenacolo.htm>.

¹⁹ J. Grzegorzek, *Znak czasu...* dz. cyt.

²⁰ Tamże.

²¹ J. Grzegorzek, *Znak czasu...* dz. cyt. oraz <http://www.mbkp.info/varia/cenacolo.html>.

²² <http://www.mbkp.info/varia/cenacolo.html>.

ich zdolności. Jest to poszukiwanie ich mocnych stron, aby mogli odbudować swoje poczucie własnej wartości, zobaczyć i doświadczyć tego, że ich życie może mieć sens, mogą przeżywać prawdziwą radość i nie muszą do tego celu używać narkotyków ani innych środków.

6. Rodzina

Uzależnienie, w które popada młody człowiek zawsze, w jakiś sposób, wiąże się z jego sytuacją rodzinną. Problem narkomanii i innych uzależnień ma swoje źródła właśnie w rodzinie. Dlatego tak ważne, w całym procesie uzdrowienia osoby we Wspólnocie Cenacolo, staje się uzdrowienie rodziców i rodziny. To rodzice muszą zaufać Wspólnocie, przyjąć jej zasady, przełamać pojawiający się wstyd i podjąć współpracę²³. Wspólnota nie zostawia ich samych z problemem, ale proponuje organizowanie cotygodniowych (lub przynajmniej raz w miesiącu) spotkań rodziców, których dzieci są w Cenacolo. Takie spotkania mają na celu wzajemne wspieranie się we wzrastaniu w wierze i uzdrowieniu. Na każdym spotkaniu najważniejsza jest wspólna modlitwa różańcowa. Ponadto rodzice podejmują ważne dla nich tematy i wymieniają swoje doświadczenia, dzięki czemu poznają lepiej siebie i innych. Te spotkania odbywają się w poszczególnych regionach, ale oprócz nich Wspólnota organizuje też spotkania międzynarodowe, raz na sześć miesięcy. Można na nich usłyszeć świadectwa zarówno ludzi młodych, jak i rodziców. Pomagają one w prawdziwym wzrastaniu rodziny, przygotowując ją na przyjęcie uzdrowionego narkomana po wyjściu ze Wspólnoty²⁴.

Ważną rolę pełni współpraca rodziny ze Wspólnotą, gdyż po przyjęciu do niej osoby uzależnionej, nie może ona liczyć na żadną pomoc ze strony rodziców ani na to, że przyjmą ją, jeśli przed ustalonym czasem zdecyduje się opuścić Wspólnotę. Jeśli rodzice lub krewni przygarną osobę, która samowolnie opuściła dom Cenacolo, wspólnota nie przyjmie jej powtórnie. Ta zasada jest bardzo skuteczna, bo jeśli rodzice się złamią i przyjmą córkę czy syna, który samowolnie opuścił Wspólnotę - zaprzepaszczają szansę, jaką mu dali i cała "zabawa" zaczyna się na nowo. Pomoc dla osoby uzależnionej polega właśnie na takim spiętrzeniu jej kryzysu, by był pożądanym skutkiem. Dlatego warto stanąć w prawdzie i poinformować całą rodzinę o problemie, by wszyscy wiedzieli, jak postąpić w takiej sytuacji²⁵.

7. Wyjście

Czas pobytu we Wspólnocie Cenacolo jest bardzo zróżnicowany. Zazwyczaj pobyt w niej trwa 3-4 lata, ale nie istnieje określony termin, po którym trzeba odejść. Siostra Elwira mówi, że *wtedy członek Wspólnoty jest gotowy do samodzielności, gdy wybierze modlitwę na całe swe życie*²⁶. On sam musi dojrzeć, poczuć i doświadczyć, że został

²³ <http://www.nie-narkotykom.sos.pl/ocenacolo.htm>.

²⁴ J. Grzegorzek, *Znak czasu...* dz. cyt.

²⁵ <http://www.nie-narkotykom.sos.pl/ocenacolo.htm>.

²⁶ J. Grzegorzek, *Znak czasu...* dz. cyt.

całkowicie przemieniony. To od jego rozwoju zależy czy jest gotowy, aby zacząć budować swoje życie na zewnątrz, poza Wspólnotą.

Ok. 80% młodzieży, która skorzysta z tego, co proponuje Cenacolo, wychodzi z czynnego uzależnienia i zaczyna budować normalne, dojrzałe życie²⁷. U większości, dłuższy czas przebywających we Wspólnotcie, rodzi się pragnienie założenia własnej rodziny²⁸.

Zakończenie

Uzależnienie to nie tylko „zatrucie” fizjologiczne i psychiczne, ale przede wszystkim - choroba duszy, dlatego we Wspólnotcie Cenacolo proponuje się młodym ludziom tzw. Chrystoterapię²⁹. Jako możliwość odmienienia swojego życia ukazuje się: *spotkanie ze zmartwychwstałym Jezusem poprzez życie w dialogu, modlitwie, pracy, cierpieniu i prawdziwej przyjaźni*³⁰. To propozycja prostego, rodzinnego stylu życia przenikniętego wiarą. Cenacolo to, jak mówi Siostra Elwira, bycie z Panem, który najlepiej wie, czego potrzebujemy i jest najlepszym psychologiem i najlepszym lekarzem³¹. To też bycie z drugim człowiekiem, dzięki któremu można dostrzec wartość życia, wejść na drogę walki o własne uzdrowienie i podjęcia próby wyjścia z uzależnienia, zmierzenia się z problemem. Cenacolo odpowiada na najgłębsze potrzeby człowieka uzależnionego, daje mu bliskość i zaufanie innych osób, a zarazem odnosi się do jego duchowości – daje mu oparcie w Bogu.

Literatura:

Grzegorzek J., Znak czasu i znak Opatrzności Bożej w 700-lecie parafii. O Wspólnotcie "Wieczernik" (Cenacolo) w parafii Krzyżowice, pobrane ze strony www: <http://www.wiadomosci.archidiecezja.katowice.pl> w dniu 10.01.2010.

<http://www.comunitacenacolo.it>

<http://www.mbkp.info/varia/cenacolo.html>

<http://www.nie-narkotykom.sos.pl/ocenacolo.htm>

²⁷ <http://www.nie-narkotykom.sos.pl/ocenacolo.htm>.

²⁸ J. Grzegorzek, *Znak czasu...* dz. cyt.

²⁹ <http://www.nie-narkotykom.sos.pl/ocenacolo.htm>.

³⁰ <http://www.comunitacenacolo.it>.

³¹ <http://www.nie-narkotykom.sos.pl/ocenacolo.htm>.